

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXI. — Wydana i rozesłana dnia 29. sierpnia 1896.

Treść: № 156. Ustawa o zawięzywaniu stowarzyszeń w przemyśle górniczym.

156.

Ustawa z dnia 14. sierpnia 1896,

o zawięzywaniu stowarzyszeń w przemyśle górniczym.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

1. Zawięzwanie i rozciągłość.

§. 1.

W przemyśle górniczym zawięzwane być mają na zarządzenie właściwego starostwa górniczego stowarzyszenia, do których należą posiadacze kopalń i robotnicy.

Zwyczajnie istnieć ma jedno stowarzyszenie dla okręgu każdego urzędu górniczego rewirowego. Atoli za zezwoleniem lub na zarządzenie starostwa górniczego można zawiązać kilka stowarzyszeń w okręgu jednego urzędu górniczego rewirowego lub też sąsiednie przedsiębiorstwa górnicze w okręgach rozmaitych urzędów górniczych rewirowych, tudzież dwa lub więcej stowarzyszeń już istniejących połączyć w jedno stowarzyszenie, jeżeli jednakowe stosunki lub inne okoliczności zalecają takie połączenie jako celowi odpowiednie.

Gdzie stosunki przemysłu górniczego i miejscowe utrudniają zawiązanie stowarzyszenia, starostwo górnicze może dozwolnić wyjątku od przyłączenia odnośnych kopalni do stowarzyszenia.

Od przyłączenia do stowarzyszenia wyłączone są warzelnie soli morskiej, tudzież żupy solne na Dürnbergu pod Halleinem, na terytorjum królestwa

bawarskiego przechodzące, dla których na mocy traktatów wydane są osobne postanowienia.

2. Cel i zadania.

§. 2.

Obowiązkiem stowarzyszeń jest:

1. Pielęgnowanie łączności i charakteru górniczego, jakoteż przestrzeganie i podnoszenie godności stanu pomiędzy członkami;

2. popieranie wspólnych interesów środkami do celu wiodącymi a w ustawach dozwolonymi mianowicie przez zaprowadzanie zakładów powszechnej użyteczności, jakoto: ochron dla dzieci, ogródków freblowskich, przedaźni wiktuałów itd.;

3. piecza o to, żeby młodociani robotnicy znajdowali potrzebną pomoc do wykształcenia się w swoim zawodzie i mieli sposobność do odebrania religijnego moralnego wychowania;

4. stręczenie służby i pracy;

5. niedopuszczanie albo załatwianie zgodnym sposobem nieporozumień między pracodawcami i ogółem ich robotników lub poszczególnymi kategoriami robotników pod względem stosunku służby i płacy, jakoteż rozstrzyganie polubowne sporów powstających z tego stosunku między pracodawcami a poszczególnymi robotnikami;

6. coroczne sprawozdanie, obejmujące wszystkie najważniejsze wydarzenia dla urzędu górniczego rewirowego, który za pośrednictwem starostwa górniczego przesyła je Ministerstwu rolnictwa;

7. wydawanie opinii i udzielanie wyjaśnień, jakoteż samodzielne podawanie wniosków do Władz górniczych w sprawach dotyczących się celów stowarzyszenia.

Dla osiągnięcia któregokolwiek z tych celów, stowarzyszenia mogą po dwa lub w większej liczbie wchodzić ze sobą w związki i zawierać układy.

3. Członkowie.

§. 3.

Kto posiada lub nabywa kopalnię i kto w kopalni pełni służbę robotnika, jest członkiem stowarzyszenia, w którego okręgu (§. 1) leży kopalnia i ma łączące się z tem prawa i obowiązki.

Przez kopalnie rozumie się tutaj nadany przemysł górniczy ze wszystkimi zakładami, do których zaprowadzenia posiadacz stosownie do §. 131 u. g. p. jest już aktem nadawczym uprawniony i które przeto podlegają nadzorowi Władz górniczych; następnie żupy solne, jakoteż urzędzenia i zakłady, służące do otrzymywania soli (§. 131 u. g. p.), nakoniec wszystkie przedsiębiorstwa, mające na celu wydobywanie kopalni, dających się użytkować jako zawierające smołę ziemną a do których stosuje się ustawa z dnia 11. maja 1884, Dz. u. p. Nr. 71.

Kto posiada kopalnie w rozmaitych okręgach, jest w każdym okręgu członkiem odnośnego stowarzyszenia. Co się tyczy kopalni puszczonej w dzierżawę, członkiem stowarzyszenia jest zamiast posiadacza dzierżawca.

Wątpliwości w przedmiocie należenia do stowarzyszenia, rozstrzyga stanowczo starostwo górnicze.

4. Organizacya.

a) Skład.

§. 4.

Każde stowarzyszenie składa się z dwóch grup oddzielnych.

Pierwsza grupa obejmuje wszystkich posiadaczy kopalń, znajdujących się w okręgu, dla którego stowarzyszenie istnieje; druga, wszystkich robotników pełniących służbę w jednej z kopalń tego okręgu.

Grupy obradują w oddzielnych zgromadzeniach nad przedmiotami, dotyczącymi się ich interesów i celów. Każdej grupie wolno zapraszać na swoje zgromadzenia członków wydziału (§. 6) drugiej grupy. Zaproszeni członkowie wydziału mają prawo uczestniczyć w obradzie na tych zgromadzeniach, tudzież przedstawiać tam życzenia i zażalenia. Prawo głosowania im nie służy.

b) Zgromadzenia.

§. 5.

Do uczestniczenia w zgromadzeniach pierwszej grupy uprawnieni są wszyscy członkowie grupy, o ile postanowieniami niżej zamieszczonemi nie są wyłączeni.

Jeżeli kopalnia jest w posiadaniu osoby prawniczej lub spółki, w takim razie do uczestniczenia w zgromadzeniach uprawnieni są ci, do których według postanowień ustawowych lub statutowych należy reprezentowanie jej na zewnątrz.

Wyłączeni od uczestniczenia w zgromadzeniach tej grupy są:

1. niewiasty;
2. osoby, które nie skończyły jeszcze 24 roku życia lub z innych przyczyn nie są własnowolne;
3. osoby, do których majątku otwarty został konkurs wierzycieli, dopóki trwa postępowanie upadkowe;
4. osoby, znajdujące się w areszcie śledczym lub karnym, lub które były skazane za zbrodnię, za występki popełnione z chciwości lub za takie przekroczenie, dopóki trwają ustawowe skutki karne.

Na zgromadzeniach pierwszej grupy, osoby uprawnione do uczestnictwa w tych zgromadzeniach, mogą być zastępowane przez pełnomocników, ci, którzy dla braku własnowolności są wyłączeni od uczestnictwa w zgromadzeniach, przez swoich zastępców ustawowych lub przez pełnomocników, których ci ustanowią. Niewiasty, do których nie stosuje się jeden z powodów wyłączających pod 3 i 4 wzmiankowanych, jeżeli są własnowolne, mogą być zastępowane przez pełnomocników, jeżeli nie są własnowolne, przez swoich zastępców ustawowych, lub przez pełnomocników, których ci ustanowią. Jeżeli członek pierwszej grupy posiada w okręgu stowarzyszenia kilka kopalń pod samodzielnymi zarządami, każdą z nich może na zgromadzeniach reprezentować osobny pełnomocnik jako uczestnik.

Osoby, do których stosuje się jeden z powodów wyłączających, w paragrafie niniejszym pod 1 aż do 4 wymienionych, nie mogą uczestniczyć w zgromadzeniach w charakterze zastępców.

W zgromadzeniach drugiej grupy uczestniczyć mogą tylko delegaci robotników; mianowicie robotnicy każdej kopalni, do stowarzyszenia należącej, wybierają z pomiędzy siebie tylu delegatów, ile setek liczy ich zastęp; poczynającą się setkę uważa się za całą.

Od uczestnictwa w zgromadzeniach tej grupy wyłączeni są ci delegaci, do których stosują się powody wyłączające przepisane dla pierwszej grupy w punktach 3 i 4.

W zgromadzeniu drugiej grupy zastępstwo nie ma miejsca.

c) Wydziały.

§. 6.

Dla każdej grupy wybiera jej zgromadzenie wydział, który stosownie do postanowienia statutu składa się z pięciu aż do dziewięciu członków. Aż do zatwierdzenia statutu, każdy z dwóch wydziałów składać się ma z pięciu członków.

Każdy wydział wybiera ze swego grona przewodniczącego, który zarazem jest przewodniczącym grupy.

d) Wielki wydział.

§. 7.

Obadwa wydziały razem stanowią wielki wydział stowarzyszenia, którego prezes jest oraz przewodniczącym wielkiego wydziału. Zastępca prezesa stowarzyszenia zastępuje go na stanowisku przewodniczącego wielkiego wydziału.

e) Zarząd.

§. 8.

Zarząd stowarzyszenia składa się z prezesa stowarzyszenia i czterech jego członków a mianowicie z przewodniczących obu grup i z dwóch członków, których obadwa wydziały wybiorą po jednym ze swego grona.

Prezesa stowarzyszenia, który może nie być jego członkiem, wybierają inni członkowie zarządu. Atoli wybór ten powinien zapadać jednogłośnie.

Jeżeli czterej rzeczeni członkowie zarządu nie mogą zgodzić się co do wyboru prezesa, natenczas mianuje prezesa starostwo górnicze.

W podobny sposób ustanawia się zastępcę prezesa; może nim jednak zostać tylko członek stowarzyszenia.

W takim razie, gdyby prezesem stowarzyszenia został obrany lub mianowany jeden z czterech członków zarządu, wysłać należy do zarządu na jego miejsce innego członka z jego grupy.

5. Zakres działania.

a) Zgromadzeń.

§. 9.

Do zakresu działania zgromadzeń należy:

1. Przestrzeganie i rozstrząsanie wspólnych interesów własnej grupy, o ile popieranie tych interesów nie sprzeciwia się celom stowarzyszenia;

2. wybór wydziału grupy;

3. uchwalanie zaprowadzania zakładów i przywodzenie do skutku urządzeń na rzecz i na koszt odnośnej grupy;

4. naradzanie się i czynienie wniosków pod względem zaprowadzenia zakładów i przywodzenia do skutku urządzeń na cele ogólne stowarzyszenia i na kształt obu grup, jak w ogóle pod względem takich spraw, co do których wydawanie uchwały zastrzeżone jest wielkiemu wydziałowi;

5. zatwierdzanie preliminarza i zamknięcia rachunków odnośnej grupy (§§. 33 i 35);

6. zatwierdzanie kwoty wydatków wspólnych stowarzyszenia przypadającej na grupę (§. 11, punkt 1);

7. naradzanie się i wydawanie uchwały co do połączenia dwóch lub więcej stowarzyszeń z zastrzeżeniem przyzwolenia drugiego zgromadzenia (§§. 1 i 21).

Uchwały wzmiankowane pod 5, 6 i 7 wymagają zatwierdzenia starostwa górniczego.

Do zakresu działania zgromadzenia posiadaczy kopalń należy nadto:

a) systemizowanie pomocników potrzebnych do załatwiania spraw stowarzyszenia;

b) wydawanie uchwał co do zaprowadzenia zakładów powszechnej użyteczności, przywodzenie do skutku wspólnych urządzeń, jakoteż wykonywanie wspólnych robót i prób w przedsiębiorstwach górniczych na koszt grupy;

c) uchwalanie kwot, któremi grupa ma przyczyniać się do zaprowadzenia i utrzymania zakładów utworzonych przez drugą grupę dla jej dobra i korzyści;

d) ustanawianie jednakowych porządków służbowych dla kopalń do stowarzyszenia należących po wysłuchaniu drugiej grupy i z zastrzeżeniem przepisanego zezwolenia Władzy górniczej.

b) Wydziałów.

§. 10.

Do zakresu działania wydziałów należy:

1. Przygotowywanie przedmiotów, które mają być rozstrząsane i uchwalane na zgromadzeniach, tudzież zdawanie sprawy i czynienie wniosków w tej mierze na zgromadzeniu;
2. wykonywanie uchwał zgromadzeń;
3. zawiadywanie urządzeniami i zakładami przez grupę samodzielnie utworzonymi;
4. zawiadywanie funduszami istniejącymi na szczególne cele każdej grupy i wygotowywanie rocznego preliminarza wydatków odnośnej grupy;
5. pośredniczenie w stosunkach między grupami a więc w szczególności czynienie wniosków i przedstawianie życzeń jednej grupy na zgromadzeniu drugiej grupy;
6. wydawanie opinii na żądanie Władzy górniczej.

c) Wielkiego wydziału.

§. 11.

Do zakresu działania wielkiego wydziału należy:

1. Wydawanie uchwał co do zaprowadzenia zakładów i wykonania urzędzeń na cele powszechne stowarzyszenia i na koszt obu grup z zastrzeżeniem zatwierdzenia kosztów przez zgromadzenia (§. 9, punkt 6;
2. sprawowanie czynności urzędu pojedynczego (§§. 24 aż do 28);
3. zawiadywanie wspólnymi zakładami i urządzeniami stowarzyszenia;
4. dostarczanie zastępców do sądu polubownego (§. 29);
5. wydawanie uchwały co do ustanowienia statutu i zmiany onegoż z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez starostwo górnicze (§. 36);
6. ustanawianie porządku czynności i instrukcyj potrzebnych dla pomocników;
7. wydawanie opinii na żądanie Władz górniczych.

d) Zarządu.

§. 12.

Do zakresu działania zarządu należy:

1. Załatwianie spraw stowarzyszenia i reprezentowanie go na zewnątrz, mianowanie i oddalanie pomocników systemizowanych do załatwiania spraw (§. 9, lit. a);
2. sprawowanie czynności sądu polubownego (§. 29) w sporach ze stosunku płacy i pracy pomiędzy służbodawcami a poszczególnymi robotnikami;
3. sprawowanie interesów wielkiego wydziału i wykonywanie uchwał, które tenże wydał;
4. utrzymywanie wykazu urzędników, dozorców i robotników szukających służby, tudzież kopalń, które mają do obsadzenia posady urzędników i dozorców lub potrzebują robotników, a następnie udzielanie wyjaśnień na odnośne zapytania w celu stręczenia posad i pracy;
5. wymierzanie kar porządkowych, jakoto napomnień i grzywnien aż do dziesięciu złotych na członków stowarzyszenia naruszających przepisy ustawy niniejszej lub statutu. Grzywny wpływają do kasy brackiej tej kopalni, do której ukarany należy.

6. Uprawnienie do głosowania.

§. 13.

Kto stosownie do §. 5go jest uprawniony do uczestniczenia w zgromadzeniu pewnej grupy, ma w niej także prawo głosowania. Atoli na zgromadzeniu pierwszej grupy wolno dawać w imieniu każdej kopalni tylko jeden głos.

7. Wybory.

a) Wybieralność.

§. 14.

a) czynna.

Osoby uprawnione do wykonywania prawa głosowania są także uprawnione do wybierania na zgromadzeniach z ograniczeniem podanem w §. 13.

Do uczestniczenia w wyborze delegatów na zgromadzenia drugiej grupy, powołani są wszyscy robotnicy, którzy skończyli 21. rok życia i najmniej od roku pełnią służbę w dotyczącej kopalni.

§. 15.

β) bierna.

Mogą być obrani delegatami na zgromadzenia drugiej grupy robotnicy do tej grupy należący, którzy:

1. są płci męskiej;
2. skończyli już 24. rok życia;
3. posiadają obywatelstwo austriackie;
4. najmniej od trzech lat sprawują służbę w kopalni do stowarzyszenia należącej; i
5. nie są w skutek jednego z powodów w §. 5 ustanowionych, wyłączeni od uczestnictwa w zgromadzeniach tej grupy.

Do wydziałów mogą być wybrane te osoby, do uczestnictwa w zgromadzeniach uprawnione, które posiadają obywatelstwo austriackie i skończyły 30. rok życia. Nadto w pierwszej grupie wybrani być mogą tylko tacy członkowie lub zastępcy takichże członków, którzy najmniej od trzech lat posiadają kopalnię do stowarzyszenia należąca.

b) Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 16.

Każdy członek grupy robotników obrany delegatem na zgromadzenia tej grupy, obowiązany jest przyjąć wybór.

Przyjęcia wyboru do wydziału lub do zarządu może odmówić tylko ten:

1. kto bezpośrednio przed ponownym wyborem należał już do zarządu przez cały trzechletni okres wyborczy (§. 18);
2. kto liczy lat więcej niż 60;
3. kto podlega ułomności utrudniającej sprawowanie urzędu.

c) Akt wyborczy.

§. 17.

Do wyboru delegatów na zgromadzenia drugiej grupy potrzebna jest względna, do wszystkich innych wyborów, bezwzględna większość głosów obecnych wyborców. Jeżeli na wyborze, do którego potrzebna jest bezwzględna większość głosów, większości takiej niema, natenczas odbywa się wybór ściślejszy między tymi, którzy otrzymali wzglę-

dnie największą ilość głosów, wciągając do tego wyboru dwa razy więcej osób niż jeszcze wybrać trzeba. W razie równości głosów rozstrzyga los, który wyciąga prezydujący.

Pierwszy wybór delegatów na zgromadzenia drugiej grupy zarządza urząd górniczy rewirowy, następne wybory przewodniczący grupy. Wyborami kieruje kierownik ruchu odnośnej kopalni.

Spisać należy protokół czynności wyborczej, który prezydujący i sekretarz mają podpisać i odeśłać do urzędu górniczego rewirowego.

Reklamacje przeciw aktowi wyborczemu można wносить do urzędu górniczego rewirowego w przeciągu dni 14, Urząd ten orzeka o ważności wyboru ostatecznie.

d) Peryody wyborcze.

§. 18.

Peryod wyborczy trwa trzy lata. Jeżeli co do jednego z wybranych zajdzie okoliczność uchylająca wybieralność wybranego, ustaje jego urzędowanie. W statucie może być postanowione, że na każdym wyborze wybierać należy do każdej funkcji zastępców i ilu, tudzież w jakiej kolei takowi mają wchodzić na miejsce funkcjonaryuszów występujących w ciągu peryodu wyborczego. Funkcja ich trwa aż do końca peryodu wyborczego.

Jeżeli w ciągu peryodu wyborczego potrzebne są wybory dodatkowe, takowe są ważne tylko na pozostałą część okresu czynności tego funkcjonaryusza, który ustąpił.

Funkcjonaryusze ustępujący mogą być ponownie wybierani, jeżeli niema przyczyny do ich wyłączenia (§. 15).

8. Rozprawy na zgromadzeniach i na posiedzeniach wydziałów.

a) Zwoływanie, przewodniczenie, komplet.

§. 19.

α) Zgromadzeń.

Zgromadzenia obu grup zwoła po raz pierwszy w celu ukonstytuowania i dokonania wyborów urząd górniczy rewirowy i jego delegat będzie niemi kierował aż do wyboru przewodniczącego. W przyszłości zwoływać będzie zgromadzenia przewodniczący, gdyby zaś jego zaszła przeszkoda, najstarszy członek wydziału, z oznajmieniem przedmiotów

obrazy. O zwołaniu uwiadamiac należy urząd górniczy rewirowy z podaniem porządku dziennego. Każdą grupę zwołać należy na zgromadzenie przynajmniej raz na rok.

Urząd górniczy rewirowy ma prawo zarządzić kiedykolwiek zwołanie zgromadzenia a w razie potrzeby sam je zwołać.

Na zgromadzeniu przyduje przewodniczący lub najstarszy obecny członek wydziału.

Ilość członków uprawnionych do głosowania, których obecność jest potrzebna, żeby zgromadzenie mogło wydawać uchwały, przepisuje statut.

Jeżeli na zgromadzeniu niema kompletu, zwołać należy nowe zgromadzenie, które ma prawo uchwalania bez względu na ilość przybyłych, atoli może wydawać uchwały tylko co do przedmiotów, które dla pierwszego zgromadzenia były oznajmione.

§. 20.

β) Wydziałów.

Posiedzenia wydziałów grup rozpisują przewodniczący, wzywając wszystkich członków z podaniem porządku dziennego. Każdy wydział zbiera się ma na posiedzenie, ile razy jest to potrzebne, najmniej zaś raz na kwartał. Przyduje przewodniczący, w jego zaś nieobecności, najstarszy członek wydziału.

Wielki wydział zgromadza się pod prezydencją i na wezwanie prezesa lub jego zastępcy, najmniej dwa razy na rok. Wzywa się z podaniem porządku dziennego. Oprócz tego urząd górniczy rewirowy ma prawo zwoływać wielki wydział i przedstawiać mu przedmioty obrady.

O zwołaniu zgromadzeń, posiedzeń wydziałów i wielkiego wydziału uwiadamiac należy urząd górniczy rewirowy z podaniem porządku dziennego.

Statut przepisuje, ilu członków wydziału powinno być obecnych na posiedzeniu, ażeby wydane uchwały były ważne.

b) Uchwalanie

§. 21.

Zgromadzenia, wydziały grup, wielki wydział i zarząd wydają uchwały bezwzględną większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos przydującego.

Ażeby uchwała zgromadzeń, tycząca się utworzenia zakładów i przedsiębiorstw na koszt grupy (§. 9, punkt 3), jakoteż tycząca się uzyskania funduszu dodatkowego na wspólne zakłady i przedsię-

biorstwa (§. 9, punkt 6), była ważna, potrzeba, żeby najmniej dwie trzecie części obecnych za nią głosowały.

Do ważności uchwały wielkiego wydziału, tyczącej się zmiany statutu, tudzież utworzenia wspólnych zakładów i przedsiębiorstw stowarzyszenia (§. 11, punkt 1) potrzeba, żeby za nią głosowały najmniej trzy czwarte części obecnych.

Połączenie dwóch lub więcej stowarzyszeń (§. 9, punkt 7), może być uchwalone tylko za przyzwoleniem obu zgromadzeń stowarzyszeń, mających się ze sobą połączyć.

Uchwały, tyczące się przedmiotów wymienionych w §. 9, punkt 5, 6 i 7, tudzież w §. 11, punkt 5, podlegają zezwoleniu starostwa górniczego.

c) Spisywanie protokołu.

§. 22.

Na zgromadzeniach i na posiedzeniach wydziałów ma być spisywany protokół, w którym notować należy najwazniejsze wydarzenia i uchwały. Przydujący i sekretarz, którego w każdym z osobna przypadku wyznacza przydujący, winni podpisać każdy protokół i przedłożyć urzędowi górniczemu rewirowemu.

9. Wydziały lokalne robotników.

§. 23.

Delegaci na zgromadzenie robotników, wybrani przez robotników kopalni, składają wydział lokalny robotników. Statut stowarzyszenia zawierać ma postanowienie, że w kopalniach, wybierających mniej jak trzech delegatów, wydział lokalny robotników powinien być do trzech członków uzupełniony. Zadanie wydziału lokalnego robotników polega przedewszystkiem na tem, że on ma właścicielowi kopalni lub jego urzędnikom przedstawiać życzenia i zażalenia robotników lub ich części, tyczące się kontraktu najmu usług i wszelkich warunków pracy i torować pogodzenie różności zdań, jakieby pod tym względem zachodziły.

W ogólności wydziały lokalne robotników przyczyniać się mają przez wywieranie odpowiedniego wpływu do utrzymania dobrego porozumienia między właścicielami kopalni i ich funkcyjnaruszami z jednej a robotnikami z drugiej strony.

Nadto właściciel kopalni może poruczyć wydziałowi, jeśli tenże na to się zgodzi, jeszcze inne

zadania. W szczególności może mu być poruczone współdziałanie w zawiadywaniu urządzeniami dobroczynnymi w odnośnej kopalni istniejącymi, o ile nie są urządzeniami towarzystwa, jakoteż w nadzorze nad wykonywaniem porządku służbowego, tudzież przepisów i nakazów, dotyczących się zdrowia i bezpieczeństwa robotników. Gdzie nie istnieją jednakowe porządki służbowe (§. 9, lit. *d*), wydział lokalny robotników ma przed ustanowieniem porządku służbowego, wydać o nim swoją opinię.

10. Urząd pojednawczy.

a) Cel i zadania.

§. 24.

Wielki wydział stowarzyszenia ma w razie potrzeby sprawować czynności urzędu pojednawczego (§. 11, punkt 2). Zadaniem tego urzędu jest doprowadzenie do dobrowolnej ugody pomiędzy należącymi do stowarzyszenia pracodawcami i robotnikami pod względem warunków dalszego trwania lub rozpoczęcia się na nowo stosunku pracy, w szczególności zadaniem jego jest pośredniczenie wtedy, gdy pomiędzy przedsiębiorcami a robotnikami wytwarza się lub zagraża wytworzeniem się różność zdań co do praw i obowiązków z kontraktu najmu pracy wynikających lub co do zmiany kontraktu najmu pracy.

b) Właściwość.

§. 25.

Do urzędu pojednawczego należą tylko takie sprawy, które tyczą się wszystkich robotników lub całych grup robotników jednej lub więcej kopalni do stowarzyszenia należących.

Urzędowi pojednawczemu nie służy prawo rozstrzygania poszczególnych sporów, wynikających z kontraktu najmu pracy.

c) Skład.

§. 26.

Urząd pojednawczy składa się z prezydującego i z członków wielkiego wydziału, zasiadających w nim w przymocie asesorów.

Urząd pojednawczy nie ma stałego prezydującego, lecz do każdej rozprawy obiera go wielki wydział bezwzględną większością głosów, może zaś obrać także osobę nie należącą do stowarzyszenia.

Wybór ten może nastąpić tylko na takim posiedzeniu, na którym przy dokonywaniu wyboru jest obecna najmniej połowa członków wydziału każdej grupy. W wyborze uczestniczyć może zawsze tylko jednakowa ilość członków obu grup. Nadliczbowych wyłącza się losem.

Wyborem kieruje przewodniczący wielkiego wydziału lub jego zastępca. Jeżeli po trzyrazowej kolei wyborczej nikt nie otrzyma bezwzględnej większości głosów, albo jeżeli zgromadzenie nie mogło przystąpić do wyboru dla braku dostatecznej ilości członków do wybierania uprawnionych, w takim razie wyznacza prezydującego starostwo górnicze w porozumieniu z Władzą polityczną krajową. Atoli w przypadku tym nie może być powołana żadna z osób do stowarzyszenia należących.

Prezydujący powinien być obywatelem austriackim, własnowolnym i liczącym najmniej 30 lat.

Powody wyłączające, w §. 5 pod 1—4 przytoczone, stanowią także o wybieralności prezydującego.

d) Rozprawa.

§. 27.

Rozprawę przed urzędem pojednawczym należy zarządzić, gdy jedna z grup stowarzyszenia zgłosi się z ustną lub piśmienną prośbą o to do wielkiego wydziału. Nadto należy ją zarządzić na prośbę jednego lub kilku posiadaczy kopalni albo też ogółu robotników lub pewnej grupy robotników pracujących w kopalni do stowarzyszenia należącej. W prośbie wyjaśnić należy jej powód według okoliczności z oznaczeniem kategorii dotyczących robotników.

Wyjątkowo zarządzić należy taką rozprawę także wtedy, gdy to poleci urząd górniczy rewizory w porozumieniu z Władzą polityczną pierwszej instancyi dla zapobieżenia bezrobocia lub położenia mu kresu.

Strona może dopiero wtedy odwołać się do sądu, gdy spór był już przedtem przedmiotem rokowań między pracodawcą a wydziałem lokalnym robotników i rokowania te nie miały skutku.

Gdy prezydujący urzędu pojednawczego zostanie wybrany lub zamianowany, winien według okoliczności po wysłuchaniu stron interesowanych zarządzić rozprawę i wcześniej uwiadomić o tem asesorów.

W rozprawie uczestniczyć ma oprócz prezydującego jednakowa ilość asesorów z każdej z dwóch grup stowarzyszenia. Gdyby z jednej grupy przybyło więcej, należy nadliczbowych asesorów wyłączyć

losem. Do rozprawy potrzebna jest obecność najmniej po dwóch asesorów z koła przedsiębiorców i robotników.

Z pomiędzy osób bezpośrednio interesowanych w odwołaniu się do urzędu pojednawczego, przybrać należy do rozprawy doradców poufnych a mianowicie tak z koła przedsiębiorców jak i z koła robotników. Osoby te w ilości, którą urząd pojednawczy oznaczy a mianowicie tyle z jednej co i z drugiej strony, wyznacza prezydujący urzędu pojednawczego w porozumieniu z interesowanymi.

Nadto urząd pojednawczy ma prawo zapraszać Władze górnicze do uczestnictwa w rozprawie. W takim razie, gdy się odbywa rozprawa nad zarządzeniem urzędu górniczego rewirowego, wydanem w porozumieniu z Władzą polityczną pierwszej instancji, władzom tym wolno wysłać na rozprawę reprezentanta, chociażby od urzędu pojednawczego nie otrzymały zaproszenia.

Rozprawa toczy się ustnie, nie podlega żadnym stałym formom ani prawidłom i odbywa się z wyłączeniem jawności.

Jeżeli to okaże się niezbędnem do wyjaśnienia poszczególnych istotnych stosunków spornych, urząd pojednawczy może przesłuchiwać świadków i biegłych, tudzież zasięgać wyjaśnień u władz publicznych i korporacji.

Rozprawa toczyć się ma dopóty, dopóki pomiędzy doradcami poufnymi zgoda nie zostanie osiągnięta lub dopóki nie zostanie stwierdzone, że dojdzie do niej jest niepodobieństwem.

Po wyjaśnieniu stosunków drogą wspólną rozprawy dać należy każdej stronie sposobność do wypowiedzenia zdania o twierdzeniach drugiej strony, jakoteż o obecnych wyjaśnieniach świadków i biegłych a według okoliczności władz i korporacji.

Jeżeli doradcy poufni jednej lub drugiej strony wzbraniają się uczestniczyć w rozprawie, należy rozprawę przerwać i przewodniczący ma podać to do wiadomości publicznej z wyłuszczeniem powodu.

e) Wyrok.

§. 28.

Jeżeli pojednanie przyjdzie do skutku, osnovę onegoż ogłosić należy obwieszczeniem, które podpisać mają wszyscy członkowie urzędu pojednawczego, jakoteż doradcy poufni.

Jeżeli pojednanie w ogóle lub co do poszczególnych punktów nie przyjdzie do skutku, urząd pojednawczy wydać ma większością głosów w nieobecności doradców poufnych wyrok polubowny, mający rozciągać się na kwestye, które między stronami pozostały spornemi. Gdy wyrok polubowny przyjdzie w ten sposób do skutku, oznajmić go należy stronom z wezwaniem, żeby w oznaczonym terminie oświadczyły, czy poddają się wyrokowi polubownemu. Po upływie tego terminu, urząd pojednawczy wydać ma obwieszczenie publiczne, przez wszystkich jego członków podpisane, zawierające wydany wyrok polubowny i złożone następnie oświadczenia stron, w takim zaś razie, jeżeli co do poszczególnych kwestyj pojednanie się osiągnięte zostało, także osnovę takowego.

Jeżeli przy uchwalaniu wyroku polubownego głosy wszystkich asesorów z pierwszej grupy stowarzyszenia są wręcz przeciwne wszystkim głosom z drugiej kuryi, prezydujący może wstrzymać się od głosowania i stwierdzić, że wyrok polubowny nie przyszedł do skutku.

Gdy ani pojednanie się, ani wyrok polubowny nie przyjdzie do skutku, prezydujący ma podać to do wiadomości publicznej.

11. Sąd polubowny.

a) Skład, przewodniczenie, uchwalanie.

§. 29.

Zarząd stowarzyszenia z wyłączeniem prezesa jest zarazem sądem polubownym do sporów, jakie pomiędzy przedsiębiorcami a poszczególnymi robotnikami powstaną ze stosunków płacy i pracy.

Członkowie zarządu mogą sprawować urząd sądu polubownego tylko po przybraniu prezydującego i w obecności równej ilości członków z obu grup stowarzyszenia. Członka nadliczbowego wyłącza się losem. Prezydujący i jego zastępca, których mianuje starostwo górnicze na okres urzędowania zarządu, nie mogą być członkami stowarzyszenia. Urząd ich jest honorowy i mają prawo tylko do zwrotu wydatków poniesionych w gotówce.

Członkowie, którzy bezpośrednio lub pośrednio są w sporze interesowani lub pełnią służbę w tej kopalni, w której spór powstał, są wyłączeni od współdziałania w sądzie polubownym.

Wyrok polubowny, który przyszedł do skutku z współdziałaniem osoby, co do której zachodzi powód do wyłączenia, jest nieważny i niebyły, jeżeli nieważności dochodzono w urzędzie górnicyzm rewirowym w przeciągu dni ośmiu i tenże ją uznał. Sprawę można potem wytoczyć ponownie przed sądem polubownym. Przeciw decyzji urzędu górnicyzm rewirowego służy każdej ze stron spornych prawo wzruszenia go przez podanie zażalenia do zwyczajnego sędziego w terminie ośmiu dni od dnia doręczenia decyzji. Strona udająca się na drogę prawa, winna podanie skargi wykazać sądowi polubownemu w tymże samym terminie. Zaskarżenie decyzji urzędu górnicyzm rewirowego nie wstrzymuje tymczasowego wykonania wyroku polubownego.

Strona może nie przyjąć tych członków sądu polubownego, co do których ma wątpliwość, czy będą sędzieli bez uprzedzenia i bezstronnie. Z tego jednak prawa może strona zrobić użytek, zanim się rozprawa rozpocznie lub jak tylko w ciągu onejże dojdzie do jej wiadomości okoliczność stanowiącą powód do nieprzyjęcia.

Na miejsce każdego członka wyłączonego od współdziałania w sądzie polubownym, nieobecnego lub przez stronę nieprzyjętego, winien prezes lub jego zastępca wyznaczyć losiem zastępcę z członków wielkiego wydziału do tej samej grupy należących.

b) Właściwość.

§. 30.

Sąd polubowny jest tylko w takim razie właściwym do rozstrzygnięcia sporów powyżej oznaczonych, jeżeli z nimi udano się do niego podczas trwania lub najpóźniej w ciągu 30 dni po rozwiązaniu stosunku płacy i pracy a strona pozwana poddaje się rozprawie przed sądem polubownym. We wszystkich innych przypadkach spory takie załatwiane być mają przed właściwymi sądami państwa. Sporu, co do którego rozprawa rozpoczęła się przed sądem polubownym, nie można już wytoczyć przed sądem zwyczajnym.

Sąd polubowny może w decyzji, dotyczącej się sprawy głównej orzec także, że strona przegrywająca ma ponieść kosztą postępowania.

c) Postępowanie.

§. 31.

Postępowanie przed sądami polubownymi, urządzone jest w statucie stowarzyszenia.

Sąd polubowny wydaje decyzje bezwzględna większością głosów.

Ugody zawarte przed sądem polubownym i decyzje sądu polubownego zapisać należy w protokole, który w pierwszym przypadku podpisać mają obie strony. Na żądanie wydać należy stronom dokument urzędowy ugody i wygotowanie piśmienne orzeczenia. Dokumenty te powinny być podpisane przez prezydującego sądu polubownego i pieczęcią sądu polubownego opatrzone. Ugody i orzeczenia mogą być egzekwowane drogą administracyjną. Przeciwko orzeczeniom sądu polubownego żadne środki prawne ani zażalenia nie są dopuszczalne z wyjątkiem dochodzenia nieważności (§. 29, ustęp 4).

12. Wynagrodzenie wydatków członkom stowarzyszenia.

§. 32.

Za uczestniczenie w zgromadzeniach nie należy się żadnemu członkowi wynagrodzenie. Za uczestniczenie w posiedzeniach zarządu, wydziałów, urzędu pojednawczego i sądu polubownego należy się członkom z drugiej grupy zwrot kosztów podróży, dodatek tytułem wyżywczego i wynagrodzenie straty zarobku. Wysokość wynagrodzenia ma być ustanowiona w statucie. Członkowie pierwszej grupy nie mają prawa do wynagrodzenia powyższego rodzaju. Atoli mogą żądać zwrotu innych wydatków poniesionych w gotówce na cele stowarzyszenia.

13. Wydatki na cele stowarzyszenia.

§. 33.

Wydatki poniesione na bieżące sprawy stowarzyszenia, do których zalicza się także wynagrodzenie dla prezydującego sądu polubownego w myśl przepisu §. 29, tudzież dla członków drugiej grupy w myśl przepisu §. 32, pokrywać ma grupa posiadaczy kopalń. Koszta rozpraw sądu polubownego liczą się do tych wydatków tylko o tyle, o ile ich nie sprowadzi strona. Koszta rozpraw przed urzędem pojednawczym, w braku innej umowy, ponosić mają w równych częściach obie grupy stowarzyszenia.

Corocznie wygotowywane być mają preliminarze wydatków potrzebnych na cele stowarzyszenia a względnie poszczególnych grup i preliminarze pokrycia takowych. Preliminarze uchwalone przez

zgromadzenia podlegają zatwierdzeniu przez starostwo górnicze, któremu należy je przedstawiać za pośrednictwem urzędu górniczego rewirowego. W taki sam sposób postępować należy z wydatkami dodatkowemi.

Postanowienia, dotyczące się sposobu wymierzania i poboru należności rozłożonych w poszczególnych grupach, zawiera statut.

Zaległe opłaty członków stowarzyszenia ściągane będą na żądanie zarządu drogą administracyjną.

14. Kasowość i utrzymywanie rachunków.

§. 34.

Za porządne załatwianie czynności kasowych, rachunkowych i biurowych całego stowarzyszenia, jakoteż grup jest odpowiedzialny zarząd. Pomocnicy ustanowieni do załatwiania tych czynności, winni trzymać się ściśle regulaminu i instrukcyi od zarządu otrzymanych.

15. Składanie rachunków.

§. 35.

Zarząd stowarzyszenia obowiązany jest składać urzędowi górniczemu rewirowemu corocznie, najpóźniej aż do końca marca, rachunek ostateczny dochodów i wydatków stowarzyszenia i każdej z dwóch grup, opatrzony porządnie dowodami i zatwierdzony przez zgromadzenia.

16. Statut.

§. 36.

Każde stowarzyszenie winno wygotować statut podlegający zatwierdzeniu przez starostwo górnicze, w którego okręgu ma siedzibę kierownictwo spraw stowarzyszenia.

Statut zawierać ma bliższe postanowienia:

1. co do okręgu stowarzyszenia i siedziby kierownictwa jego spraw;
2. co do praw i obowiązków członków;
3. co do utrzymywania w ewidencji członków stowarzyszenia, uprawnienia do głosowania, jakoteż ich prawa wyboru i wybieralności;

4. co do sposobu legitymowania się reprezentantów i pełnomocników członków pierwszej grupy do uczestniczenia w zgromadzeniach i wykonywania prawa głosowania;

5. co do ilości członków wydziałów;

6. co do załatwiania spraw stowarzyszenia, wydziałów, wielkiego wydziału i zarządu;

7. co do szczególnych atrybucyi i czynności prezesa;

8. co do sposobu odbywania wyborów;

9. co do zwoływania zgromadzeń i posiedzeń;

10. co do warunków ważności uchwały w zgromadzeniach, w wydziałach i w zarządzie;

11. co do ogłoszenia wyniku rozpraw odbytych przed urzędem pojedynczym;

12. co do sprawowania czynności sądu polubownego i postępowania przed nim;

13. co do zakresu działania wydziałów lokalnych robotniczych;

14. co do prowadzenia protokołu na zgromadzeniach i posiedzeniach;

15. co do wysokości wynagrodzenia dla członków zarządu, wydziałów i sądu polubownego należących do drugiej grupy;

16. co do sposobu wymierzania i poboru rozkładanych należności;

17. co do zarządzania majątkiem stowarzyszenia i jego grup, jakoteż co do sposobu wygotowywania preliminarzy.

Statut może nadto zawierać także inne postanowienia, zostające w związku z celami stowarzyszenia a nie będące w sprzeczności z ustawą niniejszą.

Dopóki statut nie zostanie ustanowiony i zatwierdzony, urząd górniczy rewirowy ma prawo wydać tymczasowo zarządzenia potrzebne do wykonania ustawy.

17. Porządek czynności.

§. 37.

Wielki wydział może z przestrzeganiem ustawy niniejszej i statutu ustanowić porządek czynności.

18. Rozwiązanie.

a) Przypadki rozwiązania.

§. 38.

Stowarzyszenie rozwiązuje się, gdy wszystkie kopalnie do niego należące przestaną istnieć lub w skutek połączenia się z innym stowarzyszeniem (§§. 1, 9 i 21).

Nadto stowarzyszenie może być rozwiązane zarządzeniem starostwa górniczego, jeżeli nie czyni już zadosyć warunkom samodzielnego istnienia.

b) Rozrządzenie majątkiem stowarzyszenia w razie rozwiązania.

§. 39.

Jeżeli stowarzyszenie rozwiązuje się przez połączenie się z innym stowarzyszeniem, majątek pierwszego stowarzyszenia ze wszystkimi służącymi mu prawami i ciężąciami na nim zobowiązaniami przechodzi na drugie stowarzyszenie a względnie majątek poszczególnych grup pierwszego przechodzi na takie same grupy drugiego.

Jeżeli stowarzyszenie zostaje rozwiązane w skutek zarządzenia starostwa górniczego bez połączenia z innym stowarzyszeniem (§. 38, ustęp 2), lub z powodu iż przestały istnieć wszystkie kopalnie, które do niego należały, z majątku zaspakajają się zobowiązania na nim ciężące a nadto zatrzymują moc swoje ciężary dotyczące majątek z tytułów prawa prywatnego lub z fundacyi.

Pozostałości wolnej od ciężarów użyć należy według postanowienia statutu, gdyby zaś nie istniało, według postanowienia Ministerstwa rolnictwa, jako najwyższej władzy górniczej, na cele górnicze powszechnej użyteczności.

19. Nadzór.

§. 40.

Stowarzyszenia zostają pod nadzorem władzy górniczej. Nadzór bezpośredni sprawuje urząd górniczy rewizyjny tego okręgu, w którego obrębie znajduje się siedziba kierownictwa spraw a mianowicie nad temi stowarzyszeniami, które czynności swoje rozciągają na okrąg innego urzędu górniczego rewizyjnego, w porozumieniu z tym ostatnim urzędem.

Urząd górniczy rewizyjny jest uprawniony wysłać komisarza na zgromadzenia, na posiedzenia

wydziałów i zarządu, zawieszać uchwały, rozwiązywać wydziały, wglądać w sprawowanie wszelkich czynności, badać kasowość i rachunki.

Urząd górniczy rewizyjny czuwać ma nad tem, żeby postanowienia ustawy niniejszej były ściśle zachowywane a w szczególności, żeby się odbywały przepisane zgromadzenia i posiedzenia. Urząd ten może w razie potrzeby sam zarządzać wybory, tudzież zwoływać zgromadzenia i posiedzenia wydziałów.

Wybory przewodniczących wydziałów podlegają potwierdzeniu przez urząd górniczy rewizyjny. Odmówienie potwierdzenia wyboru, zawieszenie uchwał, zamknięcie zgromadzeń i rozwiązanie wydziałów może nastąpić tylko z powodu wykroczenia przeciw ustawie, ze względu na interes publiczny lub z powodu wystawienia na niebezpieczeństwo celu stowarzyszenia. W razie rozwiązania wydziału, odbyć się mają niezwłocznie potrzebne wybory uzupełniające (§. 18).

Jakie uchwały podlegają zatwierdzeniu przez starostwo górnicze, podane jest w odnośnych miejscach ustawy niniejszej.

W przypadkach §. 3 (ustęp ostatni), decyduje stanowczo starostwo górnicze, w przypadkach §. 17 (ustęp ostatni) urząd górniczy rewizyjny również stanowczo. Decyzja urzędu górniczego rewizyjnego co do przywołanej nieważności wyroku sądu polubownego (§. 29, ustęp 4) może być wzruszana tylko na drodze prawa. Zresztą pod względem toku instancyi dla decyzyi urzędu górniczego rewizyjnego i starostwa górniczego stosują się postanowienia ustawy górniczej powszechnej z dnia 23. maja 1854, Dz. u. p. Nr. 146 i ustawy z dnia 21. lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 77, o urządzeniu i zakresie działania władz górniczych.

20. Powinność stęplowa.

§. 41.

Stowarzyszeniom służy osobiste uwolnienie od należytości co do korespondencyi z Władzami i urzędami publicznymi, z wyjątkiem tyczących się postępowania sądowego. Rozprawy przed urzędami pojedynczymi i sądami polubownymi, licząc tu także ugody i orzeczenia, są bezwarunkowo wolne od należytości.

21. Postanowienia szczególne dla przedsiębiorstw naftowych.

§. 42.

O ile szczególne stosunki tych przedsiębiorstw do wydobywania minerałów dających się użyć z po-

wodu, iż zawierają smołę ziemną, do których stosuje się ustawa z dnia 11. maja 1884, Dz. u. p. Nr. 71, wymagają odstąpienia od postanowień §§. 4 i 5, jakoteż od postanowień ustawy w związku z niemi będących, wydać należy odpowiednie postanowienia drogą rozporządzenia.

22. Kiedy ustawa nabywa mocy obowiązującej.

§. 43.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej od dnia ogłoszenia. Stowarzyszenia rozpocząć mają sprawowanie czynności najpóźniej w sześć miesięcy

po ogłoszeniu rozporządzenia starostwa górniczego, którem ich zawiązanie zostanie zarządzone.

23. Wykonanie ustawy.

§. 44.

Poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa wykonanie ustawy niniejszej w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministrami.

Ischl, dnia 14. sierpnia 1896.

Franciszek Józef r. w.

Badeni r. w.

Ledebur r. w.